

SOSYAL MEDYA VE MUKTEDİR BİLİNÇLER, DİSİPLİNLİ BENLİKLER

Bugün insanlık olarak internet ve sosyal medyanın sunduğu baş döndürücü imkânlarla karşı karşıyayız. Sosyal medya, insanlara iletişim için önceden hiç görülmemiş bir ortam sunuyor. Bir açıdan bakıldığında oturduğumuz yerde günün her anında binlerce insana aynı anda selâm vermek, sevinç taşımak, sevgi paylaşmak, hak, hakikat, bilgi ve hikmet, ahlâk ve adalet yaymak ne büyük bir imkândır. Ancak her nimet bir külfeti, her imkân bir sorumluluğu beraberinde getirir. Ve elbette tüm araçların durumunda olduğu gibi bu baş döndürücü imkânlar aynı ölçüde ürküten, korkutan kötülük ve tehlikelere de zemin olabilmektedir. Bu tehlike ve kötülüklerin hiçbiri kayıtsız kalınacak türden şeyler değildir.

Modern zamanlarda bireyselleşen insan, sosyal medya marifetiyle kendine yeni bir sosyalleşme modeli üretti. Hz. Süleyman'ın mucizelerinden ilham almışçasına hem de fizikî ve coğrafi sınırları aşarak yeni sosyalleşme mecraları ihdas etti. Bu mecraların nasıl bir sosyalleşme macerasına dönüştüğü veya dönüşeceği önümüzdeki yıllarda bilim, din ve fikir adamlarını oldukça meşgul edecektir.

Sosyal medyada gerçek bir toplumda insanı kısıtlayan sosyal riskler, ya olmadığından ya da önemli ölçüde azaldığından “bastırılmış” kalan tüm potansiyel kötülükler açığa çıkmak için imkân bulabilir. Toplumsal endişelerle bastırılan sapkınlıklar yeni ve neredeyse sınırsız imkânların dünyasında bastırılamaz olabilir. Hatta fertleri ve toplumları birbirine düşürebilir.

İnsanı dört katlı bir eve benzetecek olursak, giriş katında salon vardır. Burası bizim sosyal hayatımızı devam ettirdiğimiz yerdir. Misafirlerimizi burada karşılarız, konu komşu arkadaşlarla burada hemhal oluruz. Burada sohbetler mahremiyet düzeyine gelmez. İkinci kat yatak odasının, mahremiyetin olduğu yerdir. Eş, dost ve akrabalar bile buraya elini kolunu sallayarak giremez. En üst kat, tavan arasıdır. Gökyüzüne bakan bir penceresi vardır. Bizim gökyüzüyle baş başa kaldığımız, ibadete ve tefekküre daldığımız bir yerdir. Tek başına kalınabilecek aydınlık bir yerdir. Güneşin batışı ve yıldızlar buradan seyredilir. Bir de bodrum katı vardır. Saklanması gereken şeylerin yeri, ıslak, nemli, yosunlu duvarlarıyla alt benliğe benzer. Suçlar, günahlar burada saklanır. Sosyal baskının kalkmasının bu dört kata etkisi farklıdır. Belki de üstteki üç kata değişik şekillerde faydaları varken, bodrum katının serbest bırakılması alt benliğin biriktirdiği bütün kötülükleri suçları, günahları ifşa edebilir.

Özgürlükler ve imkânlar arttıkça insanın kendini kısıtlama becerisini ve öz disiplinini artıracak bir yüksek bilinç aşılacak daha da önem kazanıyor. Bu yüksek bilinci oluşturmak için sadece fayda-zarar, iyi-kötü, hayır-şer anlatımı yetmez. Bunlarla beraber bize bizden daha yakın, şah damarımız kadar yakın, gönül dünyamızın arşında taht kurmuş, huzurunda en gizli kötülükleri işlemekten haya ettiğimiz, sırlarımıza bizden daha vâkıf bir Allah inancı tam da bu noktada içimizdeki kötülükleri ve sapkınlıkları reddetmeye yönelik terbiye ve disiplinlerini güçlü kılacaktır.

Öyle ki hakikat âlemindeki iletişimde dilimizden beklediğimiz edep, nezahet, nezaket, tatlılık gibi güzel hasletler, sosyal medyada parmaklarımız marifetiyle de yerine getirilir oldu. Yine gıybet, dedikodu, yalan, su-i zan, nemime, koğuculuk, iftira gibi dilin afetleri sosyal medyada parmakların afetlerine dönüştü. Bu iletişimde parmaklarımız kalbin lisanına, aklın diline dönüştüğü içindir ki yazmak, düşünülmüş ve pekişmiş konuşmalardır. Dilde sürç-i lisan affedilebilir, ancak yazıya dönüşmüş konuşmalarda sürç-i kalem kabul edilmeyebilir. “İnsan hiç bir şey söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın” (Kaf, 50/18) ayeti, sadece dilimizden çıkan konuşmalar için değil, aynı zamanda düşünerek parmaklarımızdan yazdığımız her bir mesaj için de geçerlidir.

Günümüzde öyle önemli konular var ki, klâsik vaaz ve irşad dilindeki sakındırma yöntemi ile bunların üzerine gitmek yerine yüksek bir öz bilinç oluşturmak için özel çabalar gerekiyor. Artık internet ortamlarında yazılacak her cümlenin üstüne “Dikkat, küfür, hakaret içeren, dil, din, ırk ayrımı yapan, yasalara aykırı ifade ve beyanda bulunan ve tamamı büyük harflerle yazılan yorumlar yayınlanmayacaktır.” gibi ilanların hiçbir fayda vermediği açıktır. Yenidünya pek çok konuda, “yasaklayarak korunma” metodunu geçersizleştirmektedir. Bu nedenle insanların daha yüksek bir bilgi ve hikmetle donatılması, Hz. Ali’nin buyurduğu gibi çocuklarımızın bu dünyaya göre hazırlanması gerekmektedir.

Sınırsız imkânlar dünyasında artık yasaklarla uzak tutulan gençlere değil; kendi kendini çekip çevirebilen gençlere ihtiyaç vardır. Konunun yasaklarla savuşturulmadığı ortamlarda çözüm, kişilerin bilincini yükseltmektir. Hakikat dünyasından koparmayacak, sanal ortamlara mahkum etmeyecek kadar muktedir bir bilinç, disiplinli bir benlik oluşturulmalı ve bunun için büyük bir seferberlik başlatılmalıdır. Ve hakiki çözüm de budur. Bu noktada din görevlilerine de çok büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.